ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

ឯកសារដើម
ORIGINAL/ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 26-Mar-2013, 08:00
CMS/CFO: Sann Rada

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
Supreme Court Chamber
Chambre de la Cour suprême

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-អ.ជ.ស.ដ/អ.ជ.ត.ក (២០)

Case File/Dossier N°. 002/19-09-2007-ECCC-TC/SC (20)

នៅចំពោះមុខ៖

ចៅក្រម គង់ ស្រ៊ីម ប្រធាន
ចៅក្រម Chandra Nihal JAYASINGHE
ចៅក្រម Agniezska KLONOWIECKAMILART
ចៅក្រម ម៉ុង មុន្នីចរិយា
ចៅក្រម Florence Ndepele Mwachande MUMBA
ចៅក្រម សោម សិរីវឌ្ឍ
ចៅក្រម យ៉ា ណារិន

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ **ថ្ងៃទី ២៥ /ខែ មីនា/ ឆ្នាំ២០១៣**
ភាសាដើម៖ **ខ្មែរ/អង់គ្លេស**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ**

សេចក្តីសម្រេចលើ "បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីសំណើសុំឲ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់តាមវិធាន ៣៥"

<u>សហព្រះរាជអាជ្ញា</u>

ជា លាង
Andrew CAYLEY

<u>សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី</u>

ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

<u>សហមេធាវីជនជាប់ចោទ នួន ជា</u>

សុន អរុណ
Victor KOPPE

<u>ជនជាប់ចោទ</u>

នួន ជា

1. **អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល** ("អ.ជ.ត.ក") នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក") ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងអំឡុងពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ បានទទួល"បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើសុំឲ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥" ("បណ្តឹងសាទុក្ខ")[1] ដែលត្រូវបានដាក់ដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា ("មេធាវីការពារក្តី") នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២។

I. សេចក្តីផ្តើម

2. បណ្តឹងសាទុក្ខពាក់ព័ន្ធនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ("សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់") ដែលបានបដិសេធសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ("សំណើ") ស្នើសុំឲ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅលើឥទ្ធិពលនៃការចោទប្រកាន់អំពីការជ្រៀតជ្រែករបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃសំណុំរឿង ០០២[2]។

ក. សាវតា

3. នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបម្រុងអន្តរជាតិ Laurent KASPER-ANSERMET បានចេញសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានមួយដោយប្រកាសពីការលាលែងតំណែងរបស់គាត់ ដោយមូលហេតុថា "សិទ្ធិអំណាចរបស់គាត់ក្នុងការស៊ើបអង្កេត [សំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤] ត្រូវបានជំទាស់ជាបន្តបន្ទាប់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ យូ ប៊ុនឡេង [...] ហើយការប្រឆាំងដ៏សកម្មរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិទៅលើការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ បាននាំឲ្យមានស្ថានភាពមួយដែលមាន ដំណើរការមិនប្រក្រតីនៅ អ.វ.ត.ក"[3]។ បន្ទាប់មក ចៅក្រម KASPER-ANSERMET បានសរសេរ និងដាក់នូវការពិពណ៌នាយ៉ាងលម្អិតអំពីកាលៈទេសៈដែលនាំឲ្យគាត់លាលែងពីតំណែង ដោយបានផ្តល់ការ "កត់សម្គាល់ និងជូនដំណឹងដល់ភាគីផ្សេងៗថា នៅ អ.វ.ត.ក មានភាពមិនប្រក្រតី ដំណើរការមិនប្រក្រតី

---

[1] ឯកសារE189/3/1/1។

[2] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំឲ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E189/3 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ និងដាក់ចូលនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ *ដោយច្រានចោល* សំណើសុំឲ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ឯកសារ E189 ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២។

[3] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបម្រុងអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២។

និងការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរទៅលើនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ ដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ និងរាំងស្ទះដល់ដំណើរការសមស្រប នៃច្បាប់ ហើយស្ថានភាពទាំងនេះប៉ះពាល់ដល់ការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរឲ្យបានត្រឹមត្រូវនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ តាំងពីពេលដែលយើងបានចូលកាន់តំណែងម្ល៉េះ (“កំណត់សម្គាល់”)[4]។

4. នៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ មេធាវីការពារក្តីបានដាក់សំណើ ដោយផ្តល់ទឡ្ហីករណ៍ថា ការលាលែងតំណែង និងកំណត់សម្គាល់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET គឺជា “ភស្តុតាងយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតដែលបង្ហាញថា គ្មានមន្ត្រីកម្ពុជាណាម្នាក់នៅ អ.វ.ត.ក អាចអនុវត្តប្រឆាំងទៅនឹងរបៀបវារៈផ្នែកតុលាការរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានឡើយ”[5]។ អាស្រ័យហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តី បានស្នើសុំឲ្យមានការទទួលស្គាល់នូវការរងព្យសនកម្មនៃកំណត់សម្គាល់នោះ ការស៊ើបអង្កេតពេញលេញទៅលើឥទ្ធិពលនៃការជ្រៀតជ្រែករបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃសំណុំរឿង ០០២ និងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរង់ចាំលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតពេញលេញសិន[6]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបថា សំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ស្នើសុំឲ្យមានការស៊ើបអង្កេត និងការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី គួរត្រូវបដិសេធចោល[7]។

5. នៅថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបដិសេធសំណើទាំងស្រុង[8]។

ខ.បណ្តឹងសាទុក្ខ

6. នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ មេធាវីការពារក្តី បានដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយបញ្ជាក់ថាសំណើគួរត្រូវទទួលយក ហើយសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ មានកំហុសអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ និង/ឬមានកំហុសនៅក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[9]។ អាស្រ័យហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ច្រានចោលសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ហើយអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការដោះស្រាយកំហុសឆ្គងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយអនុវត្តការស៊ើបអង្កេតដែលត្រូវ

[4] កំណត់សម្គាល់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបម្រុងអន្តរជាតិផ្ញើជូនភាគី ស្តីអំពីភាពមិនអាចដំណើរការបានដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដែលរារាំងការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរឲ្យបានសមស្របក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D38 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ហើយដាក់ចូលនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ១៣។

[5] សំណើ កថាខណ្ឌ ១៩។ *សូមមើលផងដែរ* សំណើ កថាខណ្ឌ ១ កថាខណ្ឌ ៦-១១ និងកថាខណ្ឌ ២០។

[6] សំណើ កថាខណ្ឌ ២៨។ *សូមមើលផងដែរ* សំណើ កថាខណ្ឌ ១៦-១៨ និងកថាខណ្ឌ ២១-២៧។

[7] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសំណើរបស់នួន ជា ដែលសុំឲ្យចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E189/1 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។

[8] សេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវបានជំទាស់ ទំព័រ ៨។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១៥-១៦។

[9] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១ និងកថាខណ្ឌ ៥-៥៩។

បានស្នើឡើងនៅក្នុងសំណើ ឬក៏បង្គាប់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អនុវត្តការស៊ើបអង្កេតនេះ[10]។ ជាចម្លើយតប សហព្រះរាជអាជ្ញា មិនជំទាស់នឹងការទទួលយកបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ ប៉ុន្តែបញ្ជាក់ថាបណ្តឹងសាទុក្ខគួរត្រូវបដិសេធចោល ដោយសារគ្មានមូលដ្ឋាន[11]។ មេធាវីការពារក្តី ឆ្លើយតបវិញថា ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា "មិនស្រប"ទៅនឹងខ្លឹមសារនៃបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ[12]។

គ.សំណើសុំពិចារណាលើភស្តុតាងបន្ថែម

7. នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីបានដាក់សំណើសុំមួយអនុលោមតាមវិធាន ១០៤(១) និងវិធាន ១០៨(៧) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[13] ដោយបានសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលទទួលយកអត្ថបទដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅ ដែលទើបតែត្រូវបានបោះពុម្ពនាពេលថ្មីៗដោយអតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ Marcel LEMONDE មកធ្វើជាភស្តុតាង និងបានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលពិចារណាភស្តុតាងទាំងនេះនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ("សំណើសុំ")[14]។

8. វិធាន ១០៤(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងនៅត្រង់ផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា "[ក្នុង]គោលបំណង[សម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខជំទាស់ទៅនឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬ សេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង] អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលខ្លួនឯងអាចបើកការពិនិត្យលើភស្តុតាង និងស្វែងរកភស្តុតាងថ្មីដើម្បីធ្វើការសម្រេចលើបញ្ហានេះ"។ វិធាន ១០៨(៧) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

> ភាគីអាចស្នើសុំបន្ថែមភស្តុតាងចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យោងតាមវិធាន ៨៧(៣) បើសិនជាភស្តុតាងនោះ មិនអាចរកបានក្នុងពេលសវនាការ ហើយដែលអាចជាកត្តាកំណត់នាំឱ្យឈានដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងសវនាការ។ សេចក្តីស្នើសុំបន្ថែមភស្តុតាងត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់រវាងភស្តុតាងបន្ថែមថ្មីនោះជាមួយនឹងសម្អាងហេតុជាក់លាក់ ដែល

---

[10] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១, ៥១ និងកថាខណ្ឌ ៥០-៦១។

[11] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹង "បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើសុំឱ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥" ឯកសារ E189/3/1/2 ចុះថ្ងៃ ទី ១៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ("ចម្លើយតប")។

[12] សារណាតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះបណ្តឹងសាទុក្ខតាមវិធាន ៣៥ ឯកសារ E189/3/1/3 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ("សារណាតប") កថាខណ្ឌ ១។

[13] វិធានផ្ទៃក្នុងនៃ អ.វ.ត.ក វិសោធនកម្មលើកទី ៨ ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១ ("វិធានផ្ទៃក្នុង")។

[14] សំណើសុំឱ្យពិចារណាលើភស្តុតាងបន្ថែម ឯកសារលេខ E189/3/1/7 ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើក។ ភាគីផ្សេងទៀតដែលរងការប៉ះពាល់ដោយសេចក្ដីស្នើសុំនេះ អាចធ្វើការឆ្លើយតបក្នុងរយៈពេល១៥ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទទួលបានការជូនដំណឹងអំពីសេចក្ដីស្នើសុំនោះ។

9. សំណើសុំនេះត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣[15]។ ហេតុដូច្នេះ ភាគីដែលទទួលរងព្យសនកម្មត្រូវដាក់ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំនេះយ៉ាងយូរបំផុតឲ្យបានត្រឹមថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ប្រសិនបើមាន។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី វិធាន ១០៨(៤)(*ស្ទួន*)(ក)នៃវិធានផ្ទៃក្នុងបានកំណត់រយៈពេលបីខែឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលចេញសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលបាន"សំណុំរឿងរួមជាមួយសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវបានថតចម្លងតាមច្បាប់ដើម និងបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ"[16]។ ឯកសារទាំងនេះបានទទួលនៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ដូច្នេះកាលបរិច្ឆេទកំណត់ក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ដែលត្រូវចំថ្ងៃអាទិត្យ។ វិធាន ៣៩(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា ពេលវេលាកំណត់ដែលត្រូវផុតរលត់នៅថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬ ថ្ងៃបុណ្យជាតិរបស់កម្ពុជា ត្រូវបន្តជាស្វ័យប្រវត្តិទៅថ្ងៃធ្វើការបន្ទាប់។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវដាក់សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខយ៉ាងយូរបំផុតត្រឹមថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣។

10. ដោយហេតុថា សំណើនេះត្រូវបានជូនដំណឹងមុនមួយសប្តាហ៍ មុនពេលកាលបរិច្ឆេទសម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ នៅពេលដាក់ឯកសារចូលក្នុងសំណុំរឿង និងការជូនដំណឹងអំពីសំណើនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះរួចរាល់ហើយ ហើយសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ គឺស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយសម្រាប់ធ្វើការបកប្រែ និងដំណាក់កាលពិនិត្យកែសម្រួល។ ដោយសារការកំណត់ពេលវេលានៃការដាក់ឯកសារ និងការជូនដំណឹងអំពីសំណើ និងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការឆ្លើយតប ពុំស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយនឹងកាលបរិច្ឆេទរបស់អង្គជំនុំជម្រះ តុលាការកំពូលក្នុងការចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ដូច្នេះ សេចក្តីសម្រេចបច្ចុប្បន្ន គឺសម្រេចដោយផ្អែកទៅលើតែទឡ្ហីករណ៍ដែលមាននៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ សារណាតប និងចម្លើយតបតែប៉ុណ្ណោះ។

11. អំណះអំណាងរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលថា សេចក្តីសង្ខេបដែលបានដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅរបស់ចៅក្រម LEMONDE គឺមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកជាអសារបង់។ ហេតុដូច្នេះ សំណើនេះពុំត្រូវបានយកមកពិចារណា។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការសម្រេចនេះមិនធ្វើឱ្យ

---

[15] ការជូនដំណឹងតាមរយៈអេឡិចត្រូនិចរបស់មន្ត្រីគ្រប់គ្រងឯកសារនៃផ្នែកគ្រប់តុលាការរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ នៅម៉ោង ១១ និង ១៦ នាទី។

[16] វិធាន ១០៨(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង *ដែលត្រូវបានចង្អុលយោង*នៅក្នុងវិធាន ១០៨(៤)(*ស្ទួន*)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់មេធាវីការពារក្តីក្នុងការដាក់សំណើសុំសាជាថ្មីនាពេលខាងមុខ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាង និងទស្សីករណ៍ដែលមាននៅក្នុងសំណើនេះ។

II. បទដ្ឋាននៃការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញលើបណ្តឹងសាទុក្ខ

12. អនុលោមតាមវិធាន ១០៤(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានតែសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះដូចខាងក្រោមនេះទេ ដែលអាចប្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗបាន៖ (ក)សេចក្តីសម្រេចដែលមានអានុភាពបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី (ខ)សេចក្តីសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួន និងការដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការអនុលោមតាមវិធាន ៨២នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (គ)សេចក្តីសម្រេចអំពីវិធានការការពារតាមវិធាន ២៩(៤)(គ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និង (ឃ) សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតាមវិធាន ៣៥(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សេចក្តីសម្រេចផ្សេងទៀតអាចប្តឹងសាទុក្ខបានតែក្នុងករណី ដែលបានធ្វើឡើងស្របពេល ជាមួយបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី។

13. អនុលោមតាមវិធាន ១០៤(១) និង១០៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ត្រូវសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដូចខាងក្រោម៖ (ក)កំហុសលើអង្គច្បាប់ដែលនាំឲ្យមោឃៈសេចក្តីសម្រេចនោះ (ខ)កំហុសនៃអង្គហេតុដែលនាំឲ្យមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ឬ(គ)ការភ័ន្តច្រឡំដែលស្តែងចេញពីការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ។

III. ភាពអាចទទួលយកបានតាមទម្រង់

14. មេធាវីការពារក្តីលើកឡើងថា បណ្តឹងសាទុក្ខអាចទទួលយកបាន អនុលោមតាមវិធាន ១០៤(៤)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[17] ដែលចែងថា "សេចក្តីសម្រេច [របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង] ស្តីពីការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះតាមវិធាន ៣៥(៦) [អាចប្តឹងសាទុក្ខភ្លាម]"។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនជំទាស់នឹងលទ្ធភាពទទួលយកបណ្តឹងសាទុក្ខនេះឡើយ[18]។

15. វិធាន ៣៥(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា "សេចក្តីសម្រេច"...អនុលោមតាមវិធាន [៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង] អាចត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឬប្តឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល តាមករណីសម

---

[17] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៧។

[18] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៧។ *សូមមើលផងដែរ* ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ២។

ស្រប"។ សំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីត្រូវបានដាក់អនុលោមតាមវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[19]។ អាស្រ័យហេតុនេះ សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះត្រូវបានធ្វើឡើងអនុលោមវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[20]។

16. ដូច្នេះ បណ្តឹងសាទុក្ខអាចទទួលយកបានអនុលោមវិធាន ១០៤(៤)(ឃ)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

VI.អង្គសេចក្តី

17. ក្នុងការបដិសេធមិនទទួលយកសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្តល់សំអាងហេតុថា សំណើនេះ"ខកខានពុំបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ ឬបង្ហាញភស្តុតាងអំពីផលប៉ះពាល់ទៅលើការជំនុំជម្រះដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ដោយសារការលាឈប់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET ពីកិច្ចស៊ើបសួរតាមផ្លូវតុលាការលើសំណុំរឿង ០០៣ និងសំណុំរឿង ០០៤ ឡើយ"[21] ហើយ "សំណើសុំឱ្យផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងសំណើសុំឲ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរជាទូទៅអំពី [ឥទ្ធិពលនៃ] ការជ្រៀត ជ្រែក[របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃ]សំណុំរឿង ០០២ មិនមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ឬពុំទាក់ទងនឹងការជំនុំជម្រះដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅនេះទេ"[22]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់ថា សំណើនេះ "គឺ ជាក់ស្តែងស្ទើរតែដូចគ្នាទាំងស្រុងទៅនឹងសំណើមុន ដែល[មេធាវីការពារក្តី]ធ្លាប់បានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បដិសេធចោល[23]។

18. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានព្រមានដល់មេធាវីការពារក្តី ថា "ការចោទប្រកាន់មកលើចៅក្រមកម្ពុជានៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយសំអាងទៅលើតែសញ្ជាតិរបស់ពួកគាត់មួយមុខ និងពុំមានអ្វីគាំទ្រតាមរយៈការយោងទៅលើកំណត់ហេតុសវនាការ គឺជាការប្រមាថមាក់ងាយ និងផ្ទុយទៅនឹងគោលការណ៍នានាដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមសីលធម៌ជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក[24] ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក៏បាន

---

[19] *សូមមើលដូចចុងទំព័រខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៤។ *សូមមើល* សំណើ កថាខណ្ឌ ១ និងកថាខណ្ឌ ២៨។ *សូមមើលផងដែរ* សំណើ កថាខណ្ឌ ១៦។

[20] *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១-២។

[21] *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១០។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ជើងទំព័រ ២១។

[22] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១៤។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៩។

[23] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៨។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការការជំទាស់ កថាខណ្ឌ១០ ទំព័រ៨។

[24] សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១៦។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ទំព័រ ៨។

បញ្ជាក់ថា "ហេតុដូចនេះ ការចោទប្រកាន់ធ្ងន់ធ្ងរដោយគ្មានភស្តុតាងអំពីភាពពុំត្រឹមត្រូវដោយមូលហេតុនៃការរើសអើង អាចនាំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះ[សាលាដំបូង]ប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួនដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្មដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[25]។

19. មេធាវីការពារក្ដី លើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកំហុសឆ្គង៖ ដោយខកខានមិនបានពិចារណា និង/ឬដោះស្រាយខ្លឹមសារនៃពាក្យសុំរបស់មេធាវីការពារក្ដី មានដូចជាខ្លឹមសារនៃកំណត់សម្គាល់ និងកាលៈទេសៈជុំវិញការលាឈប់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET[26] ហើយមានកំហុសឆ្គងដោយយល់ថា សំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី គឺជា "សំណើច្រំដែលត្រួតគ្នាស្ទើរតែទាំងស្រុងជាមួយសំណើមុន"[27] និងដោយសន្និដ្ឋានថាហេតុការណ៍នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ គឺមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ០០២[28]។ មេធាវីការពារក្ដី បន្ថែមថា ការព្រមាន និងការចោទប្រកាន់អំពីការរើសអើងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គឺគ្មានមូលដ្ឋាន ហើយនាំឲ្យមានព្យសនកម្ម[29]។ អាស្រ័យហេតុនេះ មេធាវីការពារក្ដី ស្នើថា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល គួរច្រានចោលសេចក្ដីសម្រេចដែលត្រូវបានជំទាស់ ហើយអនុវត្តការស៊ើបអង្កេត ឬក៏បង្គាប់ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អនុវត្តក៏បាន[30]។

20. សហព្រះរាជអាជ្ញា ឆ្លើយតបថា ការខកខានរបស់មេធាវីការពារក្ដីមិនបានបង្ហាញពីការជ្រៀតជ្រែកជាក់ស្ដែងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ បង្កើតឲ្យមាន"កំហុសដែលចៀសមិនរួច"នៅក្នុងសំណើ ដូចនេះមិនចាំបាច់ធ្វើការពិភាក្សាស៊ីជម្រៅលើខ្លឹមសារនៃកំណត់សម្គាល់ ឬមូលហេតុដែលនាំឲ្យមានការលាឈប់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET ព្រមទាំងមូលដ្ឋានឯករាជ្យសម្រាប់ច្រានចោលសំណើនេះឡើយ ហើយក៏គ្មានហេតុផលសមស្របចំពោះការចោទប្រកាន់អំពីកំហុស នៅក្នុងការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅលើសំណើដោយចោទថាជាសំណើច្រំដែល[31]។

---

[25] សេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ១៦។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ទំព័រ ៨។

[26] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៨-១៤ និង ១៨-២៤។

[27] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៥-១៧។

[28] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ២៥-៥១។

[29] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៥២-៥៩។

[30] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១ និង ៦០-៦១។

[31] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ១៤-៤៤។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ក៏បញ្ជាក់ដែរថា មេធាវីការពារក្ដី បានរំលោភបំពានលើកាតព្វកិច្ចក្រម សីលធម៌ និងវិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួនចំពោះអ.វ.ត.ក ក្នុងការដែលលាតត្រដាងព័ត៌មានសម្ងាត់។ *សូមមើលផងដែរ* ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៤៥-៥០។ មេធាវីការពារក្ដី ជំទាស់នឹងការចោទប្រកាន់អំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវ ហើយផ្ដល់សារណាតបថា ព័ត៌មានសម្ងាត់ទាំងនោះ គឺមាន

21. វិធាន ៣៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អាចដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬបញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនូវជនណា ដែលជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាពិតប្រាកដក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ហើយក៏មានបញ្ចូលបញ្ជីនៃអំពើជ្រៀតជ្រែកជាច្រើនសម្រាប់ជាឧទាហរណ៍។ វិធាន ៣៥(២)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា "នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ មានហេតុផលជឿថា បុគ្គលណាម្នាក់អាចធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយដូចចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ខាងលើ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ អាច (ក)ចាត់ការជាមួយបញ្ហានេះជាបន្ទាន់ (ខ)ដឹកនាំការស៊ើបសួរបន្ថែមដើម្បីឱ្យដឹងប្រាកដថាតើមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចាត់ការតាមនីតិវិធី ឬ (គ)បញ្ជូនបញ្ហានេះទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬអង្គការសហប្រជាជាតិ"។ យោងតាមខ្លឹមសារនៃវិធាន ៣៥(១) និងវិធាន ៣៥(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចៅក្រម និងអង្គជំនុំជម្រះមានឆន្ទានុសិទ្ធិសម្រេចថាតើ មធ្យោបាយផ្នែកនីតិវិធីអ្វីដែលត្រូវអនុវត្ត ដើម្បីប្រឆាំងនឹងអំពើនៃការជ្រៀតជ្រែក*ដែលបញ្ជាក់ដំបូង*ចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ ហើយពួកគាត់ក៏មានសិទ្ធិសម្រេចនៅក្នុងដែនកំណត់នៃឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ថាតើត្រូវចាត់វិធានការនីតិវិធីណាមួយ ឬអត់ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលពួកគាត់អាចជឿថា ការជ្រៀតជ្រែកបានកើតឡើងមែននោះ[32]។

22. នៅក្នុងករណីបច្ចុប្បន្ន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនបានពិចារណាឃើញថា មានការបង្ហាញជាក់ស្តែងពីការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យល់ស្រប។ នៅក្នុងសំណើ ព្យសនកម្មច្បាស់លាស់តែមួយគត់ដែលមេធាវីការពារក្តី បានអះអាងថាបានទទួលរង គឺទាក់ទងនឹងអសមត្ថភាពក្នុងការកោះយាងសម្តេច នរោត្តម សីហនុ (ឥឡូវនេះ បានចូលទិវង្គតហើយ) និងការកោះអញ្ជើញមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់ ៦ នាក់ ដើម្បីធ្វើជាសាក្សីនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរនៃសំណុំរឿង ០០២[33]។ ការប្តឹងតវ៉ានេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តីនៅពេលមុនរួចហើយ[34] ហេតុដូចនេះ

ជាសាធារណៈរួចទៅហើយ។ *សូមមើល* សារណាតប កថាខណ្ឌ ២-១២។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានដោះស្រាយ សារណាទាំងនេះ នៅក្នុងដីកាបង្គាប់មួយដែលបានចេញនៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ដែលបង្គាប់ឱ្យមេធាវីការពារក្តី ដាក់សំណៅ ជាសាធារណៈនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយមានការកោសលុប។ *សូមមើល* ដីកាបង្គាប់ឱ្យដាក់សំណៅជាសាធារណៈនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ របស់ នួន ជា (ឯកសារ E189/3/1/1) ដោយមានការកោសលុប ឯកសារ189/3/1/4 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣។

[32] *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើសំណើសុំឱ្យមានវិធានការជាបន្ទាន់ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ឯកសារ E176/2/1/4 ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ២០១២ (សេចក្តីសម្រេច ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២) កថាខណ្ឌ ៣៩។

[33] សំណើ កថាខណ្ឌ ២ កថាខណ្ឌ ២៣(ក) និង ២៤។

ត្រូវបានដោះស្រាយគ្រប់គ្រាន់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដូចមាននៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចដែលរងការជំទាស់[35]។ ពេលមុន អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក៏បានដោះស្រាយបញ្ហានេះដូចតទៅ៖

> បញ្ហាដែល[នៅ]ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ គឺទាក់ទងនឹងសាក្សីមួយចំនួនដែលស្នើឡើងដោយក្រុមមេធាវីការពារក្ដីដែលសាក្សីទាំងនេះ មិនទាន់បានស្ដាប់ចម្លើយនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត។ បញ្ហានេះត្រូវតែសម្រេចនៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការនៃសំណុំរឿង ០០២ ដែលកំពុងបន្ត ដែលក្នុងសវនាការនេះ នៅមានលទ្ធភាពជាច្រើន[ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលថា]ភស្តុតាងដោះបន្ទុកអាចត្រូវបានរារាំងដោយពុំត្រឹមត្រូវក្នុង ពេលសវនាការ។ ឧទាហរណ៍ បញ្ហានេះអាស្រ័យទៅលើបញ្ហាថាតើ មេធាវីការពារក្ដីទទួចស្នើសុំឱ្យមាន ភស្តុតាងដែរ ឬយ៉ាងណានៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន និងថាតើសំណើសុំនេះអាចទទួលយកបានតាមវិធាន ៨៧ នៃ វិធានផ្ទៃក្នុងដែរ ឬយ៉ាងណា និងថាតើអង្គហេតុដែលបានកើតចេញពីសក្ខីកម្ម រងការជំទាស់ដែរ ឬយ៉ាងណា ឬ ថាតើ សាក្សីដែលបានកោះហៅនោះបង្ហាញខ្លួនដែរឬយ៉ាងណា ហើយប្រសិនបើពុំបានធ្វើដូច្នេះវិញ ថាតើអង្គហេតុដែលទទួលបានពីសាក្សីដែលបានកោះហៅមក ផ្ដល់សក្ខីកម្មនោះ អាចមានលក្ខណៈខុសគ្នាដែរ ឬយ៉ាងណា[36]។

23. នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន មេធាវីការពារក្ដី ក៏បានអះអាងថា រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា មានទស្សនៈស៊ីសង្វាក់គ្នាទាក់ទងនឹងរបៀបដែលសំណុំរឿង ០០២ គួរត្រូវដោះស្រាយយ៉ាងណានៅទីបញ្ចប់ ដូចមានបញ្ជាក់តាមរយៈសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈដែលត្រូវបានចោទថាធ្វើឡើងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ទាក់ទងនឹងពិរុទ្ធភាពរបស់ នួន ជា ហើយមេធាវីការពារក្ដី បញ្ជាក់ថា គ្មានសមាជិកកម្ពុជាណាម្នាក់នៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នឹងហ៊ានល្មើសនឹងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍នោះដែរ[37]។ ការអះអាងនេះក៏ត្រូវបានដោះស្រាយបាន

---

[34] *សូមមើល* សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពាក់ព័ន្ធនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ឯកសារ E116/1/7 ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ("សេចក្ដីសម្រេចថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២") កថាខណ្ឌ ៩។

[35] សេចក្ដីសម្រេចដែលត្រូវបានជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤ កថាខណ្ឌ ៦ និងកថាខណ្ឌ ១១-១២។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ដែលសុំឱ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់ចំពោះរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស ហោ ណាំហុង (ឯកសារE219) ឯកសារ E219/3 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ និងត្រូវបានដាក់ចូលនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ("សេចក្ដីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹង ហោ ណាំ ហុង") កថាខណ្ឌ ១៦។

[36] សេចក្ដីសម្រេចថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣២ (ឯកសារយោងផ្ទៃក្នុងត្រូវបានលុបចោល)។

[37] សំណើ កថាខណ្ឌ ៣ កថាខណ្ឌ ៥ កថាខណ្ឌ ២៣(ខ) និង ២៤។

គ្រប់គ្រាន់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដូចមាននៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលរងការជំទាស់[38]។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានដោះស្រាយបញ្ហានេះដូចខាងក្រោម៖

> អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កត់សម្គាល់ឃើញថា អ្នកធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍កាន់តួនាទីមួយដែលមានឥទ្ធិពលបំផុតនៅក្នុងប្រទេស ហើយសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គាត់ធ្វើឡើងតំណាលគ្នានឹងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យល់ឃើញថា ទង្វើបែបនេះមាន*សក្តានុពលបង្ក*ព្យសនកម្មទៅលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ឯករាជភាពរបស់តុលាការនេះ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍បែបនេះគួរតែជៀសវាងទាំងអស់គ្នា។ មានន័យថា ដោយផ្ទុយទៅនឹងអ្វីដែលមេធាវីការពារក្តីហាក់បីដូចជាគាំទ្រនោះ ខ្លឹមសារនៃសកម្មភាពកែតម្រូវរបស់ អ.វ.ត.ក គឺមិនមែនដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬក្រៅពីនេះ ធ្វើឱ្យអាម៉ាស់ដល់លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីនោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីបញ្ជាក់ថា ពុំមានការរំលោភសិទ្ធិណាមួយត្រូវបានបង្កឡើងដោយកិច្ចដំណើរការជំនុំជម្រះក្តីនោះ។ ការជំនុំជម្រះនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងតែនៅចំពោះមុខចៅក្រមវិជ្ជាជីវៈខាងច្បាប់ដែលទំនងជាទទួលរងឥទ្ធិពលតិចជាងក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និងអ្នកវាយតម្លៃដែលមិនមានវិជ្ជាជីវៈខាងច្បាប់។ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីស្តីពីការបង្ហាញភស្តុតាងនេះ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទុកលទ្ធភាពក្នុងការបង្ហាញ ឬបដិសេធអង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ។ លើសពីនេះទៅទៀត ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងប្រភពនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សង្កេតឃើញថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដំបូងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី គឺធ្វើឡើងនៅក្នុងសារព័ត៌មានវៀតណាម។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ មិនមែនជាការអុជអាលចំៗ ឬក៏ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍នោះទេ។ ការផ្សព្វផ្សាយជាបន្តបន្ទាប់មកទៀត គឺមិនមែនជាការឃោសនាខ្លាំងៗតាមសារព័ត៌មាន ក្នុងគោលបំណងដើម្បីរារាំងដល់ការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌នោះទេ។ តែផ្ទុយទៅវិញ ការដែលមានការផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយក្រោយៗមកទៀត និងមានប្រតិកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានោះ ជាចម្បង គឺដោយសារការប្រឹងប្រែងរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ដើម្បីធ្វើឱ្យលេចធ្លោនូវការសោកសង្វេងរបស់ខ្លួនទៅវិញ"[39]។

ចំពោះហេតុផលខាងលើនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យល់ឃើញថា ជាការសមស្របហើយ ចំពោះការលើកឡើងជាសាធារណៈអំពីគោលការណ៍សច្ចធារណ៍និរទោស និងចំពោះការអះអាងដែលថា ខ្លួននឹងមិនពិចារណាចំពោះការធ្វើអត្ថាធិប្បាយជាសាធារណៈណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពិរុទ្ធភាព

[38] សេចក្តីសម្រេចដែលដែលរងការជំទាស់ កថាខណ្ឌ ៤ និង ៧។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹង ហោ ណាំ ហុង កថាខណ្ឌ ១៨។

[39] សេចក្តីសម្រេចថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨ (ការសង្កត់ធ្ងន់នៅក្នុងឯកសារយោងដើម និងផ្នែកក្នុងត្រូវបានលុបចោល។).

ឬគ្មានពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទណាម្នាក់ឡើយ។ [...] អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដែលត្រូវសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស និងតម្រូវការឱ្យមន្ត្រីសាធារណៈទាំងឡាយជៀសវាងការធ្វើអត្ថាធិប្បាយដែលមិនស្របនឹងសច្ចធារណ៍នេះ ដោយយោងទៅលើមូលហេតុថា ការធ្វើអត្ថាធិប្បាយបែបនេះ ប្រសិនបើប្រព្រឹត្តសាជាថ្មី អាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌[40]។

24. តាមរបៀបនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យល់ស្របតាមការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា សំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី គឺជាសំណើច្រំដែលត្រួតលើគ្នាលើសំណើមុនៗ ហើយមេធាវីការពារក្តី មិនបង្ហាញថាអង្គហេតុនៃសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះនឹងត្រូវផ្លាស់ប្តូរដោយកាលៈទេសៈថ្មីដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយបណ្តឹងសាទុក្ខ មានដូចជា ការលាឈប់ និងកំណត់សម្គាល់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET។ ទោះបីយ៉ាងណា មេធាវីការពារក្តី បញ្ជាក់ថា "តាមកាតព្វកិច្ចក្រមសីលធម៌ ចៅក្រម Cartwright និង Lavergne គួរតែទទួលស្គាល់ និងថ្កោលទោសជាសាធារណៈនូវកំហុសឆ្គងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែលបានលាតត្រដាង ចុងក្រោយក្នុងកំណត់សម្គាល់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបម្រុងអន្តរជាតិចំពោះប្រព័ន្ធតុលាការ ដែលពួកគេបានធ្វើឱ្យទៅជាស្របច្បាប់ក្នុងកម្រិតណាមួយតាមរយៈដំណោះស្រាយដ៏ស្ងប់ស្ងាត់របស់ពួកគេចំពោះ បញ្ហាដ៏ចម្រូងចម្រាសបំផុតនៅ អ.វ.ត.ក។ ការបន្តនៅស្ងៀមចំពោះចៅក្រមដែលបានបង្ហាញពីភក្តីភាពដ៏ ច្បាស់ក្រឡែតរបស់ពួកគេចំពោះរបៀបវារៈរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នឹងក្លាយជាការថ្លង់ស្តាប់លែងឮសម្លេងអ្វីទាំងអស់ទៅវិញទេ[41]។ ទោះបីយ៉ាងណា ការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញទៅលើកំណត់សម្គាល់ បង្ហាញថា ដោយផ្ទុយពីការវាយប្រហារទៅលើឯករាជ្យភាពរបស់ស្ថាប័នតុលាការ អ.វ.ត.ក ទាំងមូល ការចោទប្រកាន់របស់ចៅក្រម KASPER-ANSERMET ទៅលើភាពមិនសមស្របនៅ អ.វ.ត.ក គឺផ្តោតតែលើចៅក្រមពីររូប ដែលមិនមែនជាសមាជិកនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[42] និងទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤[43] តែប៉ុណ្ណោះ។ នៅត្រង់ចំណុចនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

[40] សេចក្តីសម្រេចថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៩។

[41] សំណើ កថាខណ្ឌ ២១។

[42] កំណត់សម្គាល់ កថាខណ្ឌ ១៣-១៩, ២៤-២៩, ៣៤-៣៥, ៤១-៤៣, ៤៥, ៤៧, ៥០ និង ៥៤។

[43] កំណត់សម្គាល់ កថាខណ្ឌ ១, ៦, ១៨, ២១, ៤០ ទំព័រ ១៣-១៤។

កត់សម្គាល់ថា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរបស់អ.វ.ត.ក បានចាត់វិធានការឆ្លើយតបរួចហើយ[44]។

25. លើសពីនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា លក្ខណៈមិនច្បាស់លាស់ និងទូលំទូលាយនៃសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដីស្នើសុំឲ្យ "ស៊ើបអង្កេតពេញលេញទៅលើឥទ្ធិពលនៃការជ្រៀតជ្រែក [របស់រាជ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា]មកលើភាពត្រឹមត្រូវនៃសំណុំរឿង ០០២" មិននាំឲ្យមានចំណាត់ការពីតុលាការអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។ ដោយសារមិនមានភាពច្បាស់លាស់ថាតើការប្រព្រឹត្តល្មើស ឬលទ្ធផលនៃការប្រព្រឹត្តល្មើសណាមួយគួរត្រូវស៊ើបអង្កេតនោះ ទើបមេធាវីការពារក្ដី ចាំបាច់ស្វះស្វែងឲ្យមានការស៊ើប អង្កេតមួយដែលបើកចំហមិនកំណត់ ដោយគោលបំណងតែមួយគត់នៃការស៊ើបអង្កេតនេះហាក់បីដូចជាដើម្បីបង្កើតមូលដ្ឋានមួយដើម្បីបញ្ឈប់ដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវក្នុងការការពារទប់ស្កាត់គោលបំណងនេះ។

26. ដូចនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល យល់ឃើញថាមិនមានកំហុសឆ្គងឡើយនៅក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលថាមិនមានមូលដ្ឋានសមហេតុផលដែលជឿថា ការជ្រៀតជ្រែកអាចបានកើតឡើងទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដែលអាចជំរុញឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួន ចាប់ផ្ដើមការស៊ើបអង្កេតអនុលោមតាមវិធាន ៣៥(២)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញទៀតថា ទោះបីជាថាមានមូលដ្ឋានសមហេតុផលយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងនៅតែស្ថិតនៅក្នុងដែនកំណត់នៃឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងការបដិសេធមិនធ្វើការស៊ើបអង្កេតបែបនោះឡើយ។ ដូច្នេះ មេធាវីការពារក្ដី ខកខានមិនបានបង្ហាញពីមូលដ្ឋានសម្រាប់ឲ្យមានអន្តរាគមទៅលើបណ្ដឹងសាទុក្ខនេះ។ អាស្រ័យហេតុនេះ បណ្ដឹងសាទុក្ខនេះ មិនអាចទទួលយកបាន។

27. ទាក់ទងនឹងការព្រមានដែលបានចេញដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ការចោទប្រកាន់អំពីការរើសអើង ប្រសិនបើគ្មានមូលដ្ឋាន គឺពិតជាបង្កព្យសនកម្មដល់មេធាវីការពារក្ដី។ ដូច្នេះ ការព្រមានបែបនេះមិនគួរចេញដោយគ្មានការពិចារណាហ្មត់ចត់ឡើយ ហើយគួរតែទុកចេញសម្រាប់ការប្រព្រឹត្តណាដែលមានលក្ខណៈជាក់ស្ដែង ដែលនាំទៅរកការកំណត់ច្បាស់លាស់ថា ជាការ

---

[44] អនុស្សរណៈផ្ញើពីចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងចៅក្រម Mark HARMON, សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចំណងជើងថា "ការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំកិច្ចស៊ើបសួរនៅក្នុងការជ្រៀតជ្រែកក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤", ឯកសារលេខ E189/3/1/6, សម្ងាត់ ចុះថ្ងៃទី ១២ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ដាក់ក្នុងសំណុំរឿងនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣។

រើសអើង។ ក្នុងករណីដែលអាចនៅតែមានមន្ទិលនោះ នីតិវិធីកាន់តែមានការប្រុងប្រយ័ត្នគួរយកមកអនុវត្ត។ នៅក្នុងករណីបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយពិចារណាថាខ្លឹមសារនៃសំណើ និងបណ្តឹងសាទុក្ខ គឺជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការជ្រៀតជ្រែកនយោបាយពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចូលទៅក្នុងផ្នែកជាតិនៃស្ថាប័នតុលាការរបស់ អ.វ.ត.ក នោះទើបការលើកយោងច្រំដែលរបស់មេធាវីការពារក្តីសំដៅលើចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទាំងចៅក្រមជាតិ ឬចៅក្រមអន្តរជាតិ ពុំបង្ហាញច្បាស់លាស់អំពីចេតនារើសអើងណាមួយឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហាថាតើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកំហុសឆ្គងក្នុងការវាយតម្លៃរបស់ខ្លួនទៅលើចំណុចនេះដែរឬយ៉ាងណានោះ គឺពុំមានអានុភាពទៅលើលទ្ធផលនៃបណ្តឹងសាទុក្ខនេះឡើយ ហេតុដូច្នេះ បញ្ហានេះមិនចាំបាច់ធ្វើការពិចារណាថែមទៀតឡើយ។

V. ផ្នែកសេចក្តីសម្រេច

28. យោងតាមសំអាងហេតុដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ **អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល** ៖

ទទួលយក បណ្តឹងសាទុក្ខត្រឹមត្រូវតាមទម្រង់ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ១០៤(៤)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង,

បដិសេធ បណ្តឹងសាទុក្ខចោលទាំងស្រុង។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣

ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

គង់ ស្រីម